

Táňa, Táňa v Divadle Petra Bezruče – nic než láska

První inscenací roku 2009 se v Divadle Petra Bezruče stala Táňa, Táňa. Hru současné autorky Olji Muchinové nastudoval Daniel Špinar. Ústředním tématem tohoto křehkého textu je láska.

Hru Táňa, Táňa napsala ruská dramatička O. Muchinová r. 1995. Text způsobil značný rozruch. Nebývalý zájem novinářů, kritiků i diváků dospěl tak daleko, že autorku označili za Čechova v sukních, k čemuž odkazují konkrétní čechovovské narážky, jména některých postav i nálada her prostoupená melancholií.

Česká premiéra hry Táňa, Táňa se uskutečnila v roce 1997 v Divadle Na zábradlí. Režiroval ji J. A. Pitínský a představili se v ní Eva Holubová, Zuzana Bydžovská, Ota Ornest nebo Leoš Suchařípa, který hru překládal. Podruhé se poetický text Olji Muchinové představuje českému publiku v Divadle Petra Bezruče. Režisér této ostravské inscenace Daniel Špinar u Bezručů před třemi lety připravil úspěšnou inscenaci Britney Goes to Heaven, parodující svět populární kultury a současného fenoménu reality show.

Radosti i nástrahy všemocného citu „Všichni lidé sní o lásce, ale když k nim přijde, tak ji zahánějí. Jenže ona se nedá, vrací se, problém musí být vyřešen a situace už bude zcela jiná,“ napsala o hře Táňa, Táňa její autorka. Zachytila v ní všechny představitelné podoby milostných vztahů. Milenecké hledání i míjení, naplnění, snění i zklamání. Každá z šestice ústředních postav, věkově i názorově různorodých, prožívá nuance nejkrásnějšího i nejbolestnějšího citu. Důležitější než děj je zvláštní atmosféra univerzálního bezčasí, v němž se roztančené veselí během vteřiny mění ve smutnou náladu plnou pochybností a rozčarování.

Skupinka přátel, kteří sice milují, ale většinou toho nesprávného člověka, se schází na zahradní slavnosti konané ve skleníku. Jeho prasklá skla symbolizují pozůstatky agresivních záchvatů žárlivosti, zraňující střepy konců zamilovanosti a bolestných procitnutí ze snů.

Výprava (Linda Boráros) zachycuje současné Rusko očima Západoevropana a nevyhýbá se mnohým bizarnostem. Zamilované páry si nosí umělé květiny, přestože v nádrži připomínající vanu bují živé rostliny, dlouhý stůl v polorozpadlém skleníku se mění v příhodné místo her na schovávání...

Režisér Daniel Špinar s dramaturgyní Ilonou Smejkalovou upravili pocitový text Muchinové připsáním dvou postav, jejichž totožnost divák odhalí až na konci představení. Hra by se obešla i bez vtipné pointy při odhalení jejich identity. Hlavní funkce nových postav – popisují dění na jevišti slovy, která v textu byla komentáři pod čarou – je však funkční.

Z vyrovnaného hereckého arzenálu na sebe nejvíce upozorňují představitelky dvou postav z titulu hry. Sylvie Krupanská hraje zklamanou ženu, která od lásky očekávala něco jiného. Tereza Vilišová se představuje jako zamilovaná dívka, která se ocitá na začátku pátrání, co taková láska vůbec je. Jejich vzájemné interakce, ať už verbální či neverbální, bez násilných přechodů znázorňují předstírané kamarádství, povýšenost a strojenost i shovívavé porozumění.

Ke kontaktosti přispívá uspořádání prostoru. Jeviště umístěné uprostřed obklopuje hlediště ze dvou stran a díky tomu mohou diváci vzájemně pozorovat své reakce. Monotematicnost hry dovoluje oddat se pozorování skládání vztahových obrazců, hýřivého reje barevných kostýmů a „namlouvacích tanců“. Realistické situace střídají básnické obrazy, lyrické zachycení emocí a stavů duše. Nálady vykresluje hudba, která nejen vyplňuje předěly mezi jednotlivými obrazy, ale jemně podmalovává mnohé dialogy a doprovází taneční kreace postav. Režisér, který je zároveň autorem výběru použitých hudebních skladeb, jimi akcentoval atmosféru bezhlavé zamilovanosti i nostalgických vzpomínek na cit, který dostihne každého. – „Před láskou zkrátka neuletiš.“

Autor: Nadě Satková / Pá, 13. února 2009 / www.nekultura.cz

Olja Muchinová tančí, tlachá, popíjí, miluje

U Bezruče hrají smutně směšnou hru o tom, jaké to je, když máme rádi nesprávného člověka

Jenom divadlo, které je v dobré kondici, troufá si dnes zařadit současné ruské hry. Na prstech jedné ruky je spočítám: v Praze Na zábradlí, v Brně Husa, v Ostravě Bezručí. Vida, dva prsty zbyly. Tak přidám Švandovo divadlo a Kladno. Divadlo Petra Bezruče se pokusilo znovuobjevit Olju Muchinovou (*1970), její nejlepší ranou hru z roku 1994: Táňa, Táňa - jakési variace na všechny možné podoby lásky, v nichž každý miluje někoho jiného, než kým je milován.

Čechov v sukních

Sympatické na Muchinové je, že se vymyká tvrdé linii ruského dramatu, jak ji u nás známe z prací třeba Nikolaje Koljady. Ba co víc, sloupneme-li kůru generační deziluze, vystopujeme v jejích textech příbuzenství s klasiky - třeba s Čechovem. Ve hře Táňa, Táňa určitě prostředím: Zahradní pavilón, trochu devastovaný desetiletými nepéče úsilí o vybudování beztrždní společnosti. Jak už víme, ta nechvalná epocha topořená k budoucnosti prohlubovala sociální rozdíly a skončila, v Rusku ještě víc než u nás, rezignací na hodnoty morální, kulturní i společenské. Muchinová je krásná idealistka. Mezi první a druhou částí inscenace přijde úklidová četa, pokusí se dosavadní živoření zamést do zapomnění a různorodé dvojice napřít k novým vztahům, k polepšení, prohloubení citu, k víře v splynutí duší. I to je přeče čechovovské. A na kuču harampádí v dači navěsí autorka výpravy Linda Boráros záclonky a kraječky. Možná jen mimoděk čechovovská jsou dokonce jména některých postav (Ivanov, Strýček Váňa). A příběh, kde se víc mluví a filozofuje, než jedná. Muchinová a její Táňa, Táňa mají v Česku štěstí. Hru přeložil ještě Leoš Suchařípa. Na zábradlí ji před dvanácti lety inscenoval Pitínský. A do Ostravy se s ní vrátila - sotva ze severu Moravy do Kladna a do Ypsilonky odešla - hostující dramaturgyně Ilona Smejkalová, jedna z nejcitlivějších divadelních kouzelnic s čichem na dobrý kumšt. Do režie se bez jakékoli přichylnosti k Zábradlí nebo k Pitínskému pustil Daniel Špinar. Po čertech dobře.

Na Ostravar s nimi

Bezručě jsem za loňskou žeň navrhl na titul Divadlo roku. Moc nás sice nebude, Pražáci ani Brňáci tak daleko nedohlédnou. Táňa, Táňa ovšem takovou volbu potvrzuje. Aby ne - s ansámblem, v němž různorodé postavy po smyslu emocí autorky vytvářejí Sylvie Krupanská (Táňa), Tereza Vilišová (Dívka - Táňa), Tomáš Dastlík (Ivanov), Kateřina Krejčí (Zina), Marcela Čapková (Olja), Přemysl Bureš (Ochlobystin), Tomáš Krejčí (Chlapec), Jan Vápeník (Strýček Váňa) a Jan Vlas (Muchin). Víc se bohužel do recenzi glosy nevejde. Úspěch sklídí Muchinová za týden - na Ostravaru.

Autor: Jiří P. Kříž / 19. února 2009 / PRÁVO

Muší láska chycená na mucholapce

Dlouhý stůl pokrytý bílým ubrusem, samovar, vodka, víno, lator s pomeranči. Vše zastřešeno zbytněnými rámy skleníku. V deset večer u Bezručů možná předzvěst ruské klasiky z pera současné autorky Olji Muchinové, jejíž přízvisko odkazuje k ruské klasice - „Čechov v sukních“. Hru Táňa, Táňa možná pojí s tímto ruským symbolistou určité tragikomické rysy, avšak postavy se neutápějí v planých nadějích (byť občas smočí hlavu do jezírka), ale naopak se stále a znova pokoušejí najít svého životního partnera v tomto „dance vitae“.

Táňa, manželka, Táňa, milenka. V této snově obrazové variaci na lásku není tolik důležité, zda se Ivanov (Tomáš Dastlík) po svém poblouznění k mladičce Táně (Tereza Vilišová) vrátí ke své ženě Táně (Sylvie Krupanská). Zda ho tato s opuštěním smířená silná žena vezme zpět, či se podvolí Ochlobystinovi (Přemysl Bureš), který vyznává lásku nejen jí, nýbrž také Zině (Kateřina Krejčí). Ta se ale mezitím provdá za mladého Chlapce (Tomáš Krejčí) – z trucu, zklamání, naděje v lásku? Kdo koho vlastně skutečně miluje, komu neúmyslně ubližuje neopětovanou láskou... a mohou se někdy potkat dva lidé, kteří spolu budou šťastni?

V tomto retru 80. let, na která poukazuje kostýmní digest (krátké šaty, sukně do pasu, tesilové košile) se střídají scény komické (parodovaný až karikaturní tanec) s momenty vážnými (vyznání lásky, smutek ze zklamání). Hýření a rej postav po scéně kontrastuje melancholickým scénkám děje, které ještě dokresluje lyrická klavírní hudba či romantické melodie. Postupně se prolínají osudy postav tří generací (mladí svobodní lidé, manželé Ivanov a Táňa a starší pár Ochlobystina a Ziny), do kterých je před závěrem vklíněna rovina řemeslníka Strýčka Váni, narušitele zvenčí, který pomyslně ukončí nezavršitelná fatální míjení lásky. Hru epilogicky uzavírá scéna snění o životě v Bibirevu.

Propojenost a stmelенost dvanácti snových obrazů zprostředkovávají postavy Olji (Marcela Čapková) a Muchina (Jan Vlas) připsané dramaturgyní Ilonou Smejkalovou a režisérem Danielem Špinarem. Jejich ústy promlouvají autorčiny scénické poznámky, obě postavy komentují děj, příležitostně paralelně podpoří dějovou linii tancem či groteskním skečem. Vrchol jejich zcizovací funkce nastoupí v polovině inscenace, kdy při přestavbě scény zapějí „Lásko, amore“, během kterého se herci na pár minut promění v civilní osoby a zruší se veškerá dosavadní iluzivnost. Pravá symbolická identita Olji a Muchina vyplyne až v samotném závěru hry, kdy se metamorfují v mouchy a následně umírají postříkání sprejem proti hmyzu.

Všudypřítomný otravný hmyz jako stejně všudypřítomná láska, jejíž dotíravost a tíživost nelze zahubit žádným sprejem. Naštěstí. Nemusíme trpět jako čechovovské postavy, stačí stále hledat a doufat.

Autor: Iva Mikulová / www.rozrazilonline.cz / 26.2.2009 17:02:58

ŠEST POSTAV HLEDÁ LÁSKU

Poetická hra Olji Muchinové o 12 obrazech a epilogu slaví 15. narozeniny. V překladu Leoše Suchařípy si českou premiéru odbyla v Divadle Na zábradlí v roce 1997. Režisér Daniel Špinar a dramaturgyně Ilona Smejkalová pro inscenaci v Divadle Petra Bezruče zvolili týž překlad. Hru upravili a připsali postavy Olji a Muchina. Dvě Táni, jedna manželka, druhá manželova milenka. Žárlivý podvádějící manžel Ivanov. Chlapec „na rybách“. Rozverně zmatená Zina. Svůdce-smolař Vasilij Ochlobystin. Všichni touží po lásce. A když ji mají, začínají hledat jinde. Nešťastné zamilování a návraty k opouštěným partnerům jsou opojné jako letní koktejl. Hybatelem dění je Dívka-Táňa, jak potvrzuje idylický epilog s kyselou tečkou. Šestici postav doplňuje strýček Váňa (dělník-sklenář) a připsaná dvojice „čtenářů poznámek“ Olja a Muchin s mikroporty. Hra není pouhou inspirací Čechovem, nýbrž nese znaky čechovovské poetiky na pozadí současného obrazu Ruska v střeoevropských očích. Vnitřní monology postav, často se prolínající, přecházejí v podstatný dialog či v tlachání o počasí, je-li na blízku nějaká nepříjemná skutečnost, kterou je nutno zastřít poškrábanou deskou banality anebo rovnou zapít vodkou či šampaňským, jehož „pít je taková radost“, jak pronáší Táňamanželka. Muchinová balancuje na hraně ragikomedie (přihlédneme-li k aluzi na Čechovova Ivanova), její humor je laskavý i štiplavý. Inscenátoři křehkou poetickou atmosféru monologicky zatíženého textu podporují hudebním doprovodem a rozehrávanými akcemi. Atmosféru vlahých letních večerů a nocí ponoukajících k tanci a koketování dotvářejí bossanova a disco z reproduktorů. Soustavnému a nenásilnému navození kontaktu s divákem napomáhá jednak uspořádání prostoru, jednak souběžně probíhající akce.

Jídelní stůl zpola zastřešený kostrou vyskleného skleníku s rozbitou imitací křišťálového lustru u stropu se stává dějištěm svádění i opouštění. Láhve, sklenice, pomeranče a mucholapky jsou takřka jedinými rekvizitami. V jezírku s rákosím lze chytat ryby i konat teatrální sebevraždu z pocitu vlastní nedůležitosti. Dvě hlediště naproti sobě s vyvýšeným obdélníkovým jevištěm uprostřed umožňuje díky zrušení čtvrté stěny nazřít jevištní akci v celé plasticitě. Zároveň klade vysoké nároky na soustředění herců, kteří jsou většinu času stále na scéně a přestože nefigurují ve výstupu, dotvářejí žánrový výjev simultánně rozehrávanými akcemi. Ty vyvrcholí přestavbou scény v polovině představení. Přestavba, spočívající v zavěšení záclon namísto vybitých skel a odnesení stolu, se totiž odehrává za přítomnosti diváka. Herečky si opravují make-up, herci pomáhají při úklidu, Olja a Muchin zpívají hitovku ze Smoljakova Trháku a vybízejí publikum ke zpěvu. Inscenace má vyrovnané tempo, daří se ho udržet po celou dobu. Těžko upřednostnit jeden herecký výkon před jiným, když všechny byly – tak jak jsme zde zvyklí – precizní. Svěží inscenaci Daniela Špinara hodnotím velmi vysoce také pro precizní práci s motivy. Připomenu Chlapcovo opíjení se okenou při opravování skleníkových oken či šerm s plácačkami na mouchy, když v epilogu podlehnou vypravěči- mouchy Olja a Muchin paradoxně repelentu proti hmyzu. Věci se zdají být tím, čím jsou, a „pomeranče se kutálejí jako pomeranče“. Jen si přiznat pravdu. Vždyť „život je tak pěkný“, nejste-li nešťastně zamilováni.

„Lelek nikdy nespí.“ (Ochlobystin)

Autor: Martina Pavlunová / Zpravodaj OST-RA-VAR 2009, 2. číslo

PARTIA JE DOHRANÁ, ALE VÍTAZ SA STRATIL

Na divadle je super aj to, že všetci vieme, že je to divadlo a nikto sa netvári, že by bolo niečím iným, ako je. Aj v Divadle Petra Bezruča sa rozhodli hrať s otvorenými kartami a hru Olji Muchiny Táňa, Táňa hrali ako otvorenú partiu kariet. Ich karty boli priznané divadlo. Priznané priestorovým umiestnením do arény, rozsvietením v sále počas prestavby, maskovaním sa na javisku, či dvojicou „konferenciérov“ Olja (M. Čapková) a Muchin (J. Vlas) - akoby rodovo maskovaná priznaná autorka textu, teda opozitná alúzia k „Čechovi v sukni“. Úprimne a bez rečí si však môžeme priznať, že čechovovské motívy sa hrou len tak hemžia. Od Platonova po Višňový sad, od kruhovej štruktúry nešťastných lások po tradičné uhorky a vodku nájdeme všetko, azda iba tá smrť, čaj a kyslé ryby chýbajú. Nechýba však nápaditosť a hravosť. Tá ovláda postavy i réžiu. Herci tancujú, pohrávajú sa s (ne)zmyslenými rekvizitami, ich trefná akcia predbieha slovo, ktoré sa stáva výbornou pointou, situácie majú humor. Významovo presné riešenia mizanscén režiséra Daniela Špinara (Chlapec točiaci Zinu na kresle ako na piedestály, či dve Táne spoznávajúce sa hľadiac si do tváří, plážový epilóg o tom, že je to dobré...) potvrdzujú zvolenú líniu smutnosmiešnej hry. Zdá sa však, že sa spoľahol na „čechovovské mýty“ a na to, čo je známe o čechovovských postavách, ako sa (by sa mali hrať) hrajú. Akoby sa neponoril do hĺbok samotnej hry Táňa-Táňa a neinterpretoval ju samú o sebe. Za to môže zvolený princíp hrania faktov v rýchlom slede a nerozohrávania situácií do hĺbok významov, ale do nápaditostí riešení. Preto aj inscenácia vyznieva bez konkrétnejšej interpretácie. (Napísať do bulletinu, že hráme o tom, aké to je, ak milujeme nesprávneho človeka asi nestačí.) Divadelný tvar čítame viac prizmou Čechova ako skúsenosťou Muchinovej. To však neuberá inscenácii na ľahkosti, hravosti, pestrosti, premene emócií a atmosféry, doplnených výborným hudobným výberom. Táňa, Táňa je nápadito dohraná partia, ale víťaz nie je známy. Dúfajme, že šiel do Bibireva.

Autor: Miriam Kičiňová / Zpravodaj OST-RA-VAR 2009, 2. číslo

V této hře je sakra co hrát!

25.2.2009 14:51:30 / Naďa Satková / www.rozrazilonline.cz

„V této hře je sakra co hrát!“ tvrdí Dan Špinar, režisér inscenace Táňa, Táňa v Divadle Petra Bezruče. Špinarovým lednovým nastudováním poetického textu autorky Olji Muchinové (v překladu Leoše Suchařípy) vstoupili "Bezruči" do nového roku 2009.

Vybral jste si hru Táňa, Táňa k režirování sám, nebo Vám byla nabídnuta? Hru Táňa, Táňa jsem si mohl díky vstřícnosti Divadla Petra Bezruče vybrat sám a jsem za to vděčný, protože je to moje srdeční záležitost.

Hra vypovídá jen a jen o lásce, Nečinila Vám monotematicnost obtíže? Mohl jste se díky tomu soustředit na detaily, ale možná jsem mohl mít pocit, že „herci nemají co hrát“. V této hře je sakra co hrát! I přesto, že hra se točí opravdu výhradně kolem lásky, obsahuje i určitý skrytý děj a má nesmírně bohaté charaktery, které se nejrůznějším způsobem s láskou potýkají. Samozřejmě, že bez úspěchu...

Uvést poetický text Olji Muchinové na jevišti znamenalo vypořádat se s básnickými obrazy, které nemusí odpovídat každodenní realitě. Měl jste od začátku jasnou koncepci, jak se k tomuto proplétání realistických situací a básnických obrazů postavit, nebo jste chtěl nejdříve vyslechnout názory herců? Určitou představu jsem samozřejmě měl, to by ani jinak nešlo, ale snažil jsem se hodně vycházet i z herců. Bylo to takové to pravé poctivé zkoušení – teď a tady. Táňa, Táňa je hra, kde žádná jasná, předem daná koncepce neobstojí.

Před třemi lety jste v Divadle Petra Bezruče režíroval inscenaci Britney Goes to Heaven současného autora Petra Kolečka. Táňa, Táňa se také řadí k současné dramatice. Znamená to, že se zaměřujete na drama 21. století, nebo je to náhoda? Nedělám rozdíl mezi klasikou a současnou hrou. Pro mě je hra vždycky buď dobrá nebo špatná, inspirující nebo zbytečná, osobní nebo nepochopitelná, reflektující nebo konvenční. Myslím, že klasické hry střídám s těmi současnými tak půl na půl.

Kromě Viktora Dvořáka hrají v inscenaci Táňa, Táňa všichni herci, kteří hráli v Britney Goes to Heaven. Znamená to, že jste s nimi chtěl spolupracovat znovu, nebo je to dáno pouze nevelkým počtem herců v souboru Divadla Petra Bezruče? Takhle to vůbec nevnímám. Obsazoval jsem herce do rolí svobodně, podle toho, kdo se na roli nejvíce hodil a kdo do ní mohl promítnout kus sebe. Navíc, na inscenaci jsem pracoval se třemi herci, tedy skoro s půlkou, poprvé. A nutno říct, že spolupráce byla skvělá. Takže asi takhle - ano, soubor Divadla Petra Bezruče není příliš početný, ale obsazuje se velmi dobře.

V inscenaci téměř neustále zní hudba, která vhodně dokresluje atmosféru. Vámi vybrané skladby se k příběhu hodí, přestože ani jedna z nich není ruská. Není to škoda? Dal jsem do inscenace prostě jen takovou hudbu, která je pro mě v souvislosti s tématem Láska osobní. K ruské hudbě nemám žádný vztah.

Zaujaly mě dvě připsané „postavy“ s polozáhadnou existencí (jak jen to napsat a nevyzradit čtenářům pointu...). Myslíte, že bez nich by hra vyzněla jinak? Nebo že by mohl být divák o něco ochuzen? Tyto „postavy“ jsme tak úplně nepřipsali. Text Táni má kromě replik jednotlivých postav ještě mnoho básnických pasáží, které úzce souvisí s dějem, s pocity postav, případně popisem okolí – a se kterými se musí inscenátoři nějak poprat, nechtějí-li o ně přijít. Na Zábradlí to vyřešili nahraným hlasem Leoše Suchařípy, já jsem zvolil živé bytosti, které celé to dění a zmatení citů hlavních postav pozorují, komentují, možná až parodují a čas od času se jimi i dojímají. A jejich totožnost se prozradí až na závěr.

Proč jste zvolili nezvyklé uspořádání scény jako ulice? Kvůli větší kontaktosti – nejen herců s diváky, ale také mezi diváky navzájem? Když přemýšlím o nějakém textu, musím současně přemýšlet o prostoru, ve kterém tento text bude nejlépe rezonovat. U Táni mi tento zneklidňující kontakt, jak herců s diváky, tak diváků s diváky, přišel správný.